

Les arrels de l'orde de la Mercè

Les arrels de l'orde de la Mercè comencen amb Pere Nolasc (1180-1245), un ric comerciant de teixits de Barcelona. En els seus múltiples viatges comercials, que li permetien introduir-se en territoris hostils, va descobrir el patiment dels cristians capturats a les costes del Mediterrani o en mar, per accions de la pirateria o de corsaris, i retinguts i venuts com a esclaus en terres musulmanes, especialment al nord d'Àfrica. Juntament amb altres companys, va decidir, l'any 1203, formar un grup per redimir-los, és a dir, comprar la seva llibertat.

En principi ho aconseguia a través de la seva pròpia fortuna, i un cop exhaurida, gràcies a les almoines. Quan aquestes no eren suficients, un membre del grup s'intercanviava pel captiu a l'espera que arribessin els diners. Era un acte de gratitud, de misericòrdia, en definitiva, una obra de «mercè». Com que no era possible rescatar-los a tots, també portaven a terme una acció pastoral d'acompanyament i de convivència.

Al cap d'uns anys, i sota la inspiració de la Mare de Déu, Pere Nolasc decideix crear un orde que seria conegut popularment com dels Mercedaris o de la Mercè. La tradició diu que la Mare de Déu mateixa es va aparèixer en persona i per separat, la matinada del 2 d'agost de 1218, a Pere Nolasc, Raimon de Penyafort (jurista i conseller reial i papal) i al rei Jaume I (aleshores només tenia 10 anys), convidant-los a fundar-la. Fou constituïda el 10 d'agost d'aquell any a l'interior de la Catedral de Barcelona, i rebé com a escut les quatre barres de la corona d'Aragó i la creu blanca sobre fons vermell,

símbol de la Catedral. El carisma marià dels mercedaris consistia a fer-se càrrec de temples que posaven sota l'advocació de la Mare de Déu o a erigir-ne de nous. Avui, l'orde realitza la tasca pastoral principalment a les presons, de la qual és la patrona.

EL TEMPLE DE LA MERCÈ A BARCELONA

El temple principal dedicat a la Mare de Déu de la Mercè és a Barcelona, al barri antic. L'actual fou fet segons el projecte de Josep Mas Dordal, i beneït el 9 de setembre de 1775. Va ser declarat basílica el 24 de setembre de 1918. La imatge és de finals del segle XIV, atribuïda a Pere Moragues.

La devoció dels barcelonins a aquesta advocació neix quan la ciutat comtal va quedar afectada l'estiu de 1687 per un eixam de llagostes que malmetien les collites i provocaven molèsties als ciutadans. Semblava que no hi havia remei per eliminar-les. El Consell de Cent (l'òrgan municipal d'aleshores) va pensar que la millor so-

lució seria demanar empara a la Mare de Déu de la Mercè i, així, en els acords de la sessió del dijous 25 de setembre de 1687, va declarar-la patrona de la ciutat.

El fred d'aquell hivern del 1687-1688 va anar acabant amb aquells insectes, i el març de 1688 desaparegueren del tot. Els barcelonins hi van veure l'ajuda celestial, i això va fer arraconar la que fins aleshores els havia estat patrona, santa Eulàlia (avui copatrona).

La seva festa és el 24 de setembre. Una simpàtica tradició diu que si aquest dia plou, són les llàgrimes de santa Eulàlia, que es mostra trista per haver perdut el patronatge principal.

El 2 d'agost de 1868 el papa Pius IX formalitzà oficialment aquest patronatge, i declarà la Mare de Déu de la Mercè, a més, patrona de l'Arxidiòcesi de Barcelona. Des del 2006 ho és també de la província eclesiàstica de Barcelona, que inclou les Diòcesis de Sant Feliu i Terrassa.